

به نام خداوند جان و خرد

تصحیح عمدة الاشعار قاسمی گنابادی

دکتر حسن قربانی

www.ketab.ir

اصفهان / ۱۴۰۰

سرشناسه: قربانی، حسن، ۱۳۴۶ -
 عنوان قراردادی: عمده‌الاشعار، شرح
 عنوان و نام پدیدآور: تصحیح عمده‌الاشعار قاسمی گنابادی / حسن قربانی.
 مشخصات ناشر: نجف آباد: رگبار دانش، ۱۴۰۰.
 مشخصات ظاهری: ۸۶ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۹۵۳-۷-۵.
 وضعیت فهرست: فیپا.
 موضوع: قاسمی گنابادی، محمدقاسم، - ۹۸۲ق. عمده‌الاشعار - نقد و تفسیر.
 موضوع: شعر فارسی - قرن ۱۰ق. - تاریخ و نقد.
 موضوع: Persian poetry - 16th century - History and criticism
 رده بندی کنگره: PIR۶۰۸۴
 رده بندی دیویی: ۸۱۷/۴
 شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۵۹۹۵۸
 اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

تصحیح عمده‌الاشعار قاسمی گنابادی

طراح جلد: رضا خدادادی	مؤلف: دکتر حسن قربانی
لیتوگرافی و چاپ: دارخوئین	ناشر: رگبار دانش
نوبت چاپ: اول	ناظر فنی: محمد اسماعیلی
تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه	ویراستار: دکتر حسن قربانی
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۹۵۳-۷-۵	صفحه آرا: رضا خدادادی

قیمت: ۶۵,۰۰۰ تومان

مرکز پخش: اصفهان، نجف آباد، ویلاشهر، خ ۱۲۳، پ ۲۴
 تلفن: ۰۹۱۳۲۳۰۶۴۲۳ - ۰۹۱۳ ۵۷۳ ۲۹۸۸

کلیه حقوق چاپ و نشر برای مؤلف محفوظ است.

فهرست مطالب

سخن مؤلف	۴
فصل اول - معرفی و بررسی عمده‌الاشعار	۵
۱- معرفی محمد قاسم قاسمی گنابادی	۶
۲- قاسمی گنابادی در تحقیقات دیگران	۱۳
۳- آثار قاسمی گنابادی	۱۶
۴- جایگاه شاعری قاسمی گنابادی	۱۷
۵- ارزیابی سبک شعری قاسمی در عمده‌الاشعار و زبدة‌الاشعار	۱۹
۶- ویژگی‌های رسم الخطی نسخه	۳۱
۷- ویژگی‌های زبانی	۳۳
۸- ویژگی‌های ادبی	۳۹
۹- موسیقی	۴۰
۱۰- آموزه‌های اخلاقی	۵۰
۱۱- دیگر ویژگی‌های فکری	۵۴
فصل دوم - متن عمده‌الاشعار	۵۹
فصل سوم - سخن آخر	۷۸
منابع و مأخذ	۸۳

سخن مؤلف

یکی از دوره‌هایی که در آن سرودن منظومه‌های حماسی، تاریخی، دینی و عرفانی رواج قابل ملاحظه‌ای یافت، عصر صفوی است. از لابه‌لای اسناد تاریخی موجود، چنین مشاهده می‌گردد که در این عهد، فرهنگ قوی شیعه با تکیه‌گاه و سابقه درخشان خود باعث رشد و بالندگی اندیشمندان، فقها، شعرا و در یک کلام فرهیختگانی از جمله قاسمی گنابادی گردیده است. قاسمی گنابادی از شعرای سده دهم هجری است که آثار متعددی از خود به جای گذاشته است ولیکن چنانکه باید و شاید معرفی نشده است. یکی از آثار ناآشنای وی مثنوی عمده‌الاشعار اوست. عمده‌الاشعار، منظومه‌ای است بر وزن خسرو و شیرین نظامی در سه هزار و پانصد و نه بیت که تاکنون تصحیح و چاپ نگردیده است. تنها نسخه باقی‌مانده از این اثر، با شماره ۸۳۸۳/۱ در کتابخانه آستان قدس رضوی نگهداری می‌شود. در این رساله به تصحیح و بررسی نسخه خطی عمده‌الاشعار که میراث کهن علمی ادبی، علمی و مذهبی سرشار از ارادت شاعر به ائمه اطهار (ع) بوده، پرداخته شده است. یکی از اهداف این تصحیح شناساندن شخصیت علمی و عرفانی برجسته وی به محافل ادب و پژوهشی بوده است. در این رساله همچنین به ویژگی‌های سبکی عمده‌الاشعار و بررسی تطبیقی آن با زبده‌الاشعار در سطوح زبانی، فکری و ادبی اشاره شده است. شیوه ساده و بی تکلف در سرایش شعر، تسلط در خلق زبانی یگانه و ارائه شعری سرشار از عناصر ادبی در قالب سبکی بی‌آلایش و همه‌فهم، هنری مضاعف را برای شاعر رقم زده است. در بررسی قسمت‌هایی از این منظومه، در بخش عوامل زبانی، شاهد کهنگی زبان هستیم که البته این ویژگی، آسیبی به سادگی زبان اثر وارد نکرده است. در بخش عوامل فکری، ویژگی‌هایی مورد تأمل و بررسی واقع شده که به دلیل بروز تحول اعتقادی جامعه، استیلای تشیع در ساختارهای کلان جامعه قاسمی گنابادی، گرایش او به مسائل مذهبی و ... اثرش را تحت تأثیر قرار داده است. در بخش عوامل ادبی، از جهت برخورداری از صنایع و آرایه‌های ادبی چون جناس، تشبیه، کنایه و ... مورد تحلیل و ارزیابی قرار گرفته است.

حسن قربانی

تیرماه ۱۴۰۰ خورشیدی